

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 302/2015-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. novembra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Jablonkom, PhD., BAJO LEGAL, s. r. o., Astrová 757/2/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 TdoV 14/2014 z 12. februára 2015 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 2/2008 z 30. októbra 2008 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 TdoV 14/2014 z 12. februára 2015 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 TdoV 14/2014 z 12. februára 2015 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 444,66 € (slovom štyristoštyridsaťštyri eur a šesťdesiatšesť centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n ť vyplatiť na účet advokátskej kancelárie BAJO LEGAL, s. r. o., Astrová 757/2/A, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. apríla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 TdoV 14/2014 z 12. februára 2015 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu z 12. februára 2015“) a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 To 2/2008 z 30. októbra 2008 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu z 30. októbra 2008“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 T 2/2005 z 27. júna 2007 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 27. júna 2007“) uznaný vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podľa § 250 ods. 1 a 4 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon účinného

do 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný zákon účinný do 1. januára 2006“) sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006.

Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu z 27. júna 2007 podal odvolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol rozsudkom z 30. októbra 2008 podľa § 258 ods. 1 písm. d) a e) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný poriadok účinný do 1. januára 2006“) tak, že napadnutý rozsudok krajského súdu z 27. júna 2007 zrušil v celom rozsahu a uznal sťažovateľa vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006.

Proti rozsudku najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 podal sťažovateľ 12. decembra 2011 dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 TdoV 9/2012 z 28. júna 2013 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu z 28. júna 2013“) tak, že dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) odmietol.

Ústavný súd svojím nálezom sp. zn. I. ÚS 695/2013 zo 4. júna 2014 (ďalej len „nález ústavného súdu zo 4. júna 2014“) napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 28. júna 2013 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd následne uznesením z 12. februára 2015, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 31. marca 2015, podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie sťažovateľa odmietol na neverejnom zasadnutí.

Sťažovateľ poukázal na to, že ústavný súd v tejto veci už konal o jeho sťažnosti, ktorá bola na tomto súde vedená pod sp. zn. I. ÚS 695/2013 a ktorou namietal porušenie svojich práv uznesením najvyššieho súdu z 28. júna 2013, pričom ústavný súd svojím nálezom zo 4.

júna 2014 uvedené uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil späť najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu na ďalšie konanie.

Ústavný súd sa podľa sťažovateľa jeho námietkami, ktoré sú predmetom tejto sťažnosti, už bližšie v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 695/2013 nezaoberal, pretože iné námietky (nedoručenie vyjadrenia prokuratúry a rozhodovanie dovolacieho súdu bez spisu), pre ktoré zrušil uznesenie najvyššieho súdu z 28. júna 2013, boli dostačujúce na vyslovenie porušenia ním označeného základného práva, avšak najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu uložil povinnosť opätovne sa vysporiadať so všetkými dovolacími námietkami sťažovateľa (bod 27 nálezu ústavného súdu zo 4. júna 2014). Najvyšší súd sa však podľa sťažovateľa s jeho námietkami opätovne v uznesení z 12. februára 2015 nevysporiadal ústavne konformným spôsobom.

Krajský súd rozsudkom z 27. júna 2007 uznal sťažovateľa za vinného zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 a odsúdil ho podľa § 250 ods. 4 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 za použitia § 35 ods. 2 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov, pričom podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 ho na výkon trestu zaradil do prvej nápravno-výchovnej skupiny, podľa § 49 ods. 1 a § 50 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 mu uložil trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na dobu 6 rokov, podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 zrušil výrok o treste rozsudku Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 T 104/04 z 11. apríla 2005 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 23/07 z 15. mája 2007 vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a zároveň zrušil všetky rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, a podľa § 228 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 zaviazal sťažovateľa nahradiť Daňovému úradu Bratislava IV (ďalej len „daňový úrad“) škodu v sume 8 740 000 Sk.

Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu z 27. júna 2007 odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom z 30. októbra 2008. Najvyšší súd rozsudkom z 30. októbra 2018 rozhodol o odvolaní sťažovateľa tak, že zrušil rozsudok krajského súdu z 27. júna 2007 a uznal ho vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 a odsúdil ho podľa § 250 ods. 5 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 za použitia § 35 ods. 2 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov, podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 ho na výkon trestu zaradil do prvej nápravno výchovnej skupiny, podľa § 53 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 mu uložil peňažný trest vo výmere jeden milión korún, podľa § 54 ods. 3 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 v prípade, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, najvyšší súd stanovil sťažovateľovi náhradný trest odňatia slobody vo výmere 1 roka, podľa § 49 ods. 1 a § 50 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 mu uložil trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na dobu 6 rokov, podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 zrušil výrok o treste uloženom rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 T 104/04 z 11. apríla 2005 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 23/07 z 15. mája 2007, ako aj výrok o spôsobe jeho výkonu a súčasne zrušil všetky rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, a podľa § 228 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 ho zaviazal uhradiť daňovému úradu škodu v sume 8 740 000 Sk.

V zmysle § 259 ods. 3 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 v neprospech obžalovaného môže odvolací súd zmeniť napadnutý rozsudok len na základe odvolania prokurátora, ktoré bolo podané v neprospech obžalovaného; vo výroku o náhrade škody tak môže urobiť aj na podklade odvolania poškodeného, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody.

V predmetnej veci napriek tomu, že proti rozsudku krajského súdu z 27. júna 2007 odvolanie nepodali ani prokurátor ani poškodený, ale odvolal sa len sťažovateľ, najvyšší súd uznal sťažovateľa vinným zo spáchania predmetného skutku podľa prísnejšej skutkovej podstaty (§ 250 ods. 5 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006) oproti rozsudku krajského súdu z 27. júna 2007 (§ 250 ods. 4 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006) a zároveň mu uložil peňažný trest, čím bolo rozhodnuté v neprospech sťažovateľa.

Sťažovateľ túto skutočnosť namietal vo svojom dovolaní proti rozsudku najvyššieho súdu z 30. októbra 2008.

Najvyšší súd vo vzťahu k zmene právnej kvalifikácie trestného činu spáchaného sťažovateľom uviedol iba to, že napravil vo svojom rozhodnutí nesprávne použitie ustanovenia Trestného zákona, pretože skutok napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2015, avšak vôbec sa nevysporiadal s argumentmi sťažovateľa, predovšetkým s námietkou porušenia zásady zákazu reformatio in peius, ktorú možno v danom prípade považovať podľa neho za právne relevantnú.

Sťažovateľ nesúhlasí so závermi najvyššieho súdu uvedenými v tejto súvislosti v uznesení z 12. februára 2015, podľa ktorých bola u neho celková výmera jeho trestu určená rozsudkom krajského súdu z 27. júna 2007 (súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov) rozsudkom najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 znížená, a preto u neho k porušeniu zásady zákazu reformatio in peius nemohlo dôjsť. Najvyšší súd k tomuto záveru dospel na základe toho, že uložený trest odňatia slobody mu bol rozsudkom z 30. októbra 2008 znížený z 8 na 5 rokov, a aj so započítaním náhradného trestu v trvaní 1 roka, ktorý mu bol uložený pre prípad úmyselného zmarenia výkonu uloženého peňažného trestu, je celková výmera trestu sťažovateľa určená v uvedenom rozsudku najvyššieho súdu nižšie ako v rozsudku krajského súdu z 27. júna 2007.

Vo vzťahu k týmto záverom najvyššieho súdu v uznesení z 12. februára 2015 sťažovateľ uviedol:

«V trestnom práve sa uplatňuje zásada „zákazu reformatio in peius“, teda zásada zákazu zmeny v neprospech obvineného, alebo aj zásada zákazu zmeny k horšiemu. Predmetná zásada predstavuje jednu z esenciálnych zložiek práva na spravodlivý súdny proces. Je budovaná na princípe, že postavenie obvineného sa nemôže zhoršiť tým, že využije svoje právo na podanie opravného prostriedku. Garantuje možnosť obvineného napadnúť rozhodnutie súdu v čo najširšom rozsahu bez obáv z rizika, že si zhorší svoju situáciu.

Zásadu „zákazu reformatio in peius“ je možné chápať ako garanciu slobody odvolacieho práva a v súvislosti s tým aj práva na obhajobu. Z toho dôvodu je potrebné ho vykladať čo najširšie. V opačnom prípade by sa totiž právo na podanie opravného prostriedku stalo do značnej miery formálnym, kedy by síce určité osoby mali právo na podanie opravného prostriedku, ale v dôsledku obáv, že by sa toto právo mohlo obrátiť proti nim, by ho radšej neuplatňovali (obdobne aj nález ÚS ČR zo dňa 24. 04. 2006, sp. zn. I. ÚS 670/05, In: www.usoud.cz).

Zásada „zákazu reformatio in peius“ v prípadoch, kedy súd rozhoduje o odvolaní podanom v prospech obžalovaného, sa neobmedzuje len na výrok o treste, ale na akúkoľvek zmenu rozsudku, ktorá by zhoršovala postavenie obžalovaného.

Za zmenu rozhodnutia v neprospech obvineného je nutné považovať každú zmenu v ktoromkoľvek výroku, pokiaľ zhoršuje situáciu obvineného a priamo sa ho dotýka. Zmena k horšiemu sa môže prejavíť aj v skutkových zisteniach, v právnej kvalifikácii, v druhu a výmere trestu, v druhu a forme ochranné opatrenia (obdobne aj: Uznesenie NS ČR zo dňa 21. 06. 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006, In: www.nsoud.cz).

Mám za to, že v súdnej veci došlo k porušeniu zásady „zákazu reformatio in peius“ a to tým, že odvolací súd napriek tomu, že odvolanie podal len sťažovateľ.

*1) ho uznal vinným zo spáchania trestného činu podľa prísnejšej skutkovej podstaty,
2) mu uložil peňažný trest vo výške 1.000.000,- SKK, prvý krát až v odvolacom konaní (nehovoriac o tom, že vôbec neskúmal majetkové a osobné pomery sťažovateľa).*

Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že zmenou k horšiemu nie je len zmena vo výmere trestu, ale aj uloženie iného druhu trestu, prípadne zmena právnej kvalifikácie oproti pôvodnému stavu.

Sťažovateľ po podaní odvolania voči rozsudku prvostupňového súdu a zistení skutočností, že prokurátor a ani poškodený nepodali voči predmetnému rozsudku riadny opravný prostriedok, legitímne očakával, že mu nemôže byť uložený nielen horši trest než ten, ktorý mu bol uložený prvostupňovým súdom, ale ani iný druh trestu a rovnako očakával, že sa nemôže zhoršiť jeho postavenie vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku ustálenej rozsudkom prvostupňového súdu.

Sťažovateľ legitímne očakával, že mu nemôže byť zo strany odvolacieho súdu uložený iný druh trestu a že nemôže dôjsť k zmene právnej kvalifikácie skutku oproti tomu uvedenému v rozsudku prvostupňového súdu, avšak tieto očakávania boli porušené.»

Najvyšší súd sa v uznesení z 12. februára 2015 ani (po druhýkrát) po vydaní nálezu ústavného súdu zo 4. júna 2014 nevysporiadal s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa zmeny právnej kvalifikácie skutku sťažovateľa. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že rozsudkom krajského súdu z 27. júna 2007 bol uznaný vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006. Následne sťažovateľ poukázal na § 250 ods. 4, § 250 ods. 5, § 61 ods. 1, § 62 ods. 1 a § 64 ods. 4 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 a uviedol, že napriek tomu, že odvolanie proti rozsudku krajského súdu z 27. júna 2007 podal len on, najvyšší súd ho uznal vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006.

Z uvedeného podľa sťažovateľa vyplýva, že v rozsudku z 30. októbra 2008 najvyšší súd rozhodol v neprospech sťažovateľa, a to tým, že mu mohol byť ako najnižší možný trest odňatia slobody uložený trest až vo výmere 5 rokov (oproti dvom rokom podľa § 250 ods. 4

Trestného zákona účinného do 1. januára 2006), a zároveň mu mohol byť uložený trest odňatia slobody až v maximálnej výške 12 rokov (oproti 8 rokom podľa § 250 ods. 5 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006). Ďalej sa zmena právnej kvalifikácie v neprospech sťažovateľa prejavila v tom, že zatiaľ čo v prípade právnej kvalifikácie skutku v rozsudku krajského súdu z 27. júna 2007 by mohol sťažovateľ požiadať o podmienené prepustenie na slobodu po výkone polovice trestu odňatia slobody, avšak v prípade právnej kvalifikáciu skutku v rozsudku najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 by sťažovateľ mohol požiadať o podmienené prepustenie na slobodu až po výkone dvoch tretín trestu odňatia slobody.

Sťažovateľ taktiež namietal, že k závažnému porušeniu jeho práva na obhajobu došlo tým, že mu bol peňažný trest prvýkrát uložený až v rozsudku najvyššieho súdu z 30. októbra 2008. Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 podľa sťažovateľa nie je zrejmé, či a prípadne v akej miere zohľadňovali osobné a majetkové pomery sťažovateľa pri ukladaní peňažného trestu v súlade s § 54 ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006, a z tohto dôvodu je podľa neho uvedený rozsudok nedostatočne odôvodnený, nepreskúmateľný a porušujúci jeho právo na spravodlivý súdny proces (odňatie práva vyjadriť sa k povahe predmetného peňažného trestu a jeho výške i práva predložiť dôkazy na preukázanie osobných a majetkových pomerov). Podľa sťažovateľa uložením peňažného trestu až rozsudkom najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 mu bola odňatá možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam relevantným pre jeho uloženie, ktorú dostal a aj ju využil až v rámci dovolania.

Sťažovateľ taktiež uviedol, že nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu, podľa ktorého rozsudok z 30. októbra 2008 ho reálne postihol miernejšie, pretože podľa neho nie je *«totiž možné vážiť dva kvalitatívne rôzne druhy trestov, a to „výšku“ trestu odňatia slobody s „výškou“ peňažného trestu. Ide totiž o dva kvalitatívne (nie kvantitatívne!) rôzne druhy trestov, a preto ich porovnávanie je vylúčené. Z toho dôvodu je mylný záver dovolacieho súdu, že náhradný trest jeden rok má hodnotu „1.000.000,- SKK“ v prípade, že peňažný trest nebude splnený. Z takejto konštrukcie dovolacieho súdu by potom vyplýval záver, že*

5 rokov odňatia slobody má hodnotu 5.000.000,- SKK, keďže 1 rok náhradného trestu odňatia slobody = 1.000.000,- SKK (!). To znamená, že obvinený má možnosť ad absurdum sa vykúpiť vždy peňažným trestom (v danom prípade namiesto 5 rokov odňatia slobody mohol obvinenému byť uložený peňažný trest 5.000.000,- SKK). Takýto účel zrejme nemá ukladanie trestov z hľadiska ich druhu (!).».

Podľa sťažovateľa na základe uvedeného je zrejmé, že záver súdov zúčastnených na rozhodovaní v jeho veci, podľa ktorého je trest uložený mu rozsudkom najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 pre neho priaznivejší, je zjavne nesprávny a nemá zákonnú ani ústavnú oporu.

Sťažovateľ ďalej v dovolaní proti rozsudku najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 (s. 28) namietal, že pri rozhodovaní a najmä pri ukladaní súhrnného trestu krajský súd a najvyšší súd ako súd odvolací nezohľadnili, že v jeho veci, v ktorej bol vydaný rozsudok okresného súdu sp. zn. 5 T 104/04 z 11. apríla 2005 a následne rozsudok krajského súdu sp. zn. 3 To 23/07 z 15. mája 2007, došlo k vydaniu viacerých opravných uznesení, v dôsledku ktorých došlo v značnej miere k zmene znenia rozsudku okresného súdu v tejto veci oproti zneniu, ktoré bolo vyhlásené (v konečnom dôsledku podľa sťažovateľa došlo k takej zmene výroku o treste vo veci, že bol vypustený výrok o uložení trestu odňatia slobody, ako aj výrok o uložení trestu zákazu činnosti).

Najvyšší súd sa s uvedenou argumentáciou sťažovateľa napriek tomu, že ju sťažovateľ v dovolaní predložil, ani po vydaní nálezu ústavného súdu zo 4. júna 2014 nevysporiadal, iba na strane 14 svojho uznesenia z 12. februára 2015 uviedol, že námietka je nedôvodná, avšak tento záver nijako nepodložil a ani sa s námietkami sťažovateľa predloženými v tomto smere nijako nevysporiadal, rovnako ako aj pri rozhodovaní o jeho odvolaní v predmetnej veci.

Sťažovateľ v dovolaní proti rozsudku najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 ďalej namietal, že v súdnom spise sa napriek vyhláseniu predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta

na verejnom zasadnutí 23. októbra 2008 o tom, že boli do neho založené overené fotokópie daňových priznaní k dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie apríl až september 1996 (t. j. šesť daňových priznaní) okrem jednej overenej fotokópie za obdobie apríl 2006, nenachádzala žiadna iná úradne overená fotokópia (táto skutočnosť bola zistená pri vyhotovovaní fotokópie súdneho spisu na základe žiadosti manželky sťažovateľa). Predmetné daňové priznania boli podľa sťažovateľa relevantnými dôkazmi pre dané trestné konanie, a preto sám najvyšší súd v rámci odvolacieho konania uznal túto jeho námietku ako oprávnenú a na základe nej požiadal daňový úrad o predloženie originálov, príp. overených kópií daňových priznaní.

Najvyšší súd ako súd dovolací sám v uznesení z 12. februára 2015 (s. 12) priznal, že okrem jednej overenej fotokópie sa v spise nenachádzajú ďalšie overené fotokópie, čo odôvodnil tým, že spis nie je žurnalizovaný, t. j. zväzky nie sú spolu zviazané.

V dôsledku uvedených skutočností podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd ako súd dovolací nemohol zákonným spôsobom preveriť ním predloženú námietku, a to „*pravdivosť toho, či, vôbec existujú dôkazy, na základe ktorých bol sťažovateľ uznaný za vinného a ak áno, či boli získané zákonným spôsobom (t. j. ide o významnú dovolaciu námietku v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) TrP)*“.

Sťažovateľ ďalej v tejto súvislosti uviedol:

«Pokiaľ predseda senátu tieto dôkazy prečítal na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu potom aj mali v súlade so zákonom tvoriť súčasť súdneho spisu – dôkazov, na základe ktorých bol sťažovateľ uznaný za vinného. Pokiaľ nie sú súčasťou súdneho spisu, ba dokonca sám dovolací súd uvádza, že spis v tejto časti nie je žurnalizovaný, vynára sa závažná pochybnosť o tom, na základe akých dôkazov bol vlastne sťažovateľ uznaný za vinného. Nedôslednosť postupu prvostupňového súdu a odvolacieho súdu pri získavaní dôkazov nesmie byť na ťarchu sťažovateľa.

Rovnako na ťarchu sťažovateľa nemôže byť prípadné „náhodné“ rozviazanie len dotknutej časti spisu, lebo ostatné časti spisu sú riadne zviazané. Sťažovateľ podotýka, že pri

predchádzajúcim konaním o ústavnej sťažnosti proti predchádzajúcemu rozhodnutiu dovolacieho senátu Najvyššieho súdu SR, bol predmetný spis predložený ústavnému súdu s riadne žurnalizovanými a zviazanými všetkými časťami spisu, teda aj tou, ktorá obsahuje č. 1. 405 – 407, teda sprievodný list daňového úradu zo dňa 15. 8. 2008 a jedno daňové priznanie za mesiac apríl 1996, pričom na nasledujúcom č. 1. 408 je žurnalizované podanie vtedajšieho právneho zástupcu sťažovateľa a zo dňa 24. 9. 2008, a teda ani rozviazaním žurnalizovaného spisu nemohlo dôjsť k strate dokladov, ktoré sa v spise nikdy nenachádzali, keďže číselná rada listov je neprerušená.»

Sťažovateľ v predmetnom konaní namietal taktiež neprimeranú dĺžku konania, ktoré od podania podnetu daňovým úradom na finančnú políciu (v roku 1996) až do právoplatného skončenia veci (v roku 2008) trvalo približne 12 rokov, a preto je podľa neho neprípustné, aby mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov. V tejto súvislosti poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, základom ktorej je rozhodnutie vo veci Sanios proti Portugalsku, ako aj naň nadväzujúcu judikatúru súdov v Českej republike (rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky vo veci sp. zn. I. ÚS 554/04 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky vo veciach sp. zn. 4 Tz 1/2002 a sp. zn. 7 Tz 316/2001), ktorá jednoznačne považuje dĺžku trestného konania v trvaní viac ako 6 rokov za neprimeranú s tým, že obvinenému je potrebné uložiť v takomto prípade podmienečný trest, resp. podľa okolností prípadu zastaviť trestné konanie. Súdny zúčastnený na rozhodovaní v jeho veci sa ale ani s touto jeho námietkou nevysporiadali.

Sťažovateľ v predmetnom konaní taktiež namietal, že trestné konanie je premlčané a súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v jeho veci o jeho odvolaní a dovolaní nebol vypočutý, avšak uvedené súdy sa s týmito jeho námietkami ústavne konformným spôsobom nevysporiadali, a tým podľa neho porušili jeho právo na spravodlivý súdny proces.

Na základe uvedeného podľa sťažovateľa možno konštatovať, že v predmetnom konaní došlo opätovne k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces.

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že rozsudkom najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením najvyššieho súdu z 12. februára 2015 a jemu predchádzajúcim postupom boli porušené jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zruší uvedený rozsudok a uznesenie a prikáže najvyššiemu súdu ako súdu odvolaciemu, aby v predmetnom konaní znovu konal a rozhodol, a zároveň zaviazne najvyšší súd zaplatiť sťažovateľovi trovy konania.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 302/2015-30 z 1. júla 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril najvyšší súd podaním č. k. KP 3/2015-46 z 20. júna 2015, v ktorom vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol:

«Dovolací súd, viazaný právnym názorom Ústavného súdu SR vysloveným v náleze zo 4. júna 2014, I. ÚS 695/2013, sa opätovne zaoberal všetkými podstatnými námietkami dovolateľa, ktoré by boli spôsobilé privodiť zrušenie napadnutého rozhodnutia, ako aj predchádzajúceho rozhodnutia súdu prvého stupňa. Vychádzal z premisy, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je v rámci trestného konania spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Zohľadnil pri tom aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej ako „ESLP“), podľa ktorej je súčasťou práva na spravodlivý proces aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je ani svojvoľné ani arbitrárne a neporušuje ani právo na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1

a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Napadnuté rozhodnutia dávajú primerané a dostatočné vysvetlenie, prečo v danom prípade nedošlo k porušeniu zásad zákazu reformatio in peius. Osobitne upozorňujeme na to, že v zmysle § 437 ods. 2 Tr. zák. pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo rozhodovaní o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu pri trestoch uložených po nadobudnutí účinnosti tohto zákona za trestný čin podľa zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, sa postupuje podľa tohto zákona, t. j. podľa zák. č. 300/2005 Z. z.»

Sťažovateľ k vyjadreniu najvyššieho súdu z 20. júla 2015 zaujal stanovisko prostredníctvom svojho právneho zástupcu, v ktorom uviedol, že najvyšší súd podľa neho nepredložil žiadne argumenty, ktorými by rozumne vyvrátil jeho námietky.

Vo vzťahu k argumentácii najvyššieho súdu týkajúcej sa neporušenia zásady reformatio in peius v predmetnom konaní sťažovateľ uviedol, že *«otázka podmiennečného prepustenia bola len jedným z dôsledkov, na ktoré sťažovateľ poukázal, pričom ide o okrajový dôsledok. Na okraj uvedeného uvádzame, že aplikácia § 437 ods. 2 TrZ na posudzovanie trestov uložených po 01. 01. 2006 na trestné činy spáchané do 31. 12. 2005 je z ústavnoprávneho hľadiska otázna, čo však ďalej nerozoberáme, pretože by to presahovalo rámec súdenej veci. Aj pri takomto posudzovaní by sa sťažovateľovi zhoršilo postavenie z hľadiska podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, pretože pri posudzovaní kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa kritéria „škoda veľkého rozsahu“ by mohol byť v zmysle § 67 ods. 1 TrZ v spojení s § 221 ods. 4 TrZ prepustený až po troch štvrtinách uloženého trestu odňatia slobody (namiesto po dvoch tretinách).*

V tejto súvislosti podstatné ústavnoprávne námietky však sú: 1) sťažovateľ bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, hoci sa prokurátor neodvolal, a 2) sťažovateľovi bol uložený vysoký peňažný trest v sume =1.000.000,- SKK prekvapivo prvý krát až v odvolacom konaní (!), t. j. nemohol voči jeho výške vznášať žiadne námietky, pričom žiadny zo všeobecných súdov neskúmal v trestnom konaní ani jeho majetkové a osobné pomery. K

týmto podstatným ústavnoprávnym námietkam Najvyšší súd SR nezaujal žiadne stanovisko (!).».

Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že najvyšší súd sa podľa neho jeho argumentáciou v predmetnej veci opätovne nezaoberal, keďže jeho dovolanie odmietol ako neprípustné. Podľa sťažovateľa námietky ním predložené v ústavnej sťažnosti majú vplyv na otázku viny a výšku trestu, t. j. majú zásadný ústavný význam, a preto by podľa neho ústavný súd mal k všetkým jeho námietkam zaujať stanovisko a preskúmať aj rozsudok najvyššieho súdu z 30. októbra 2008. V závere svojho stanoviska sťažovateľ uviedol, že *„dovolanie v trestných veciach potom ako bolo zavedené do nového Trestného poriadku (zákona č. 301/2005 Z. z. s účinnosťou od 01. 01. 2006) sa stalo len púhym akademickým inštitútom, o čom svedčí prax Najvyššieho súdu SR, z ktorej vyplýva, že viac ako 95 % dovolaní je odmietnutých pre neprípustnosť argumentujúc formalistickým zužujúcim výkladom § 371 ods. 1 písm. i) TrP. V súdnej veci však Najvyšší súd SR formalisticky vyložil aj § 371 ods. 1 písm. c) a g) TrP, čo je ešte zarážajúcejšie, keďže uvedené dôvody zahŕňajú aj významný ústavnoprávny aspekt z hľadiska čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.“*

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením najvyššieho súdu z 12. februára 2015 a jemu predchádzajúcim postupom. K porušeniu označených práv malo podľa sťažovateľa dôjsť v dôsledku toho, že:

- v podanom dovolaní predložil svoju argumentáciu, ktorou namietal porušenie zásady zákazu reformatio in peius tým, že najvyšší súd ako súd odvolací, ktorý konal výhradne z jeho podnetu, t. j. len na základe ním podaného odvolania, zmenil v rozsudku z 30. októbra 2008 právnu kvalifikáciu skutku podľa skutkovej podstaty s prísnejšou trestnou sadzbou a následne mu uvedeným rozsudkom uložil trest podľa jeho názoru prísnejší než ten, ktorý mu bol uložený prvostupňovým rozsudkom krajského súdu z 27. júna 2007, pričom v tejto súvislosti poukázal na fakt, že mu peňažný trest mu bol uložený až v konaní o ním podanom dovolaní a navyše podľa neho bez skúmania jeho osobných a majetkových pomerov,

- najvyšší súd ako súd dovolací sa vôbec nevysporiadal s jeho námietkou zákazu reformatio in peius, ktorú v konaní predložil a považuje ju za právne relevantnú,

- najvyšší súd ako súd dovolací dospel k nesprávnemu záveru, podľa ktorého mu bola celková výmera trestu rozsudkom z 30. októbra 2008 znížená, a preto u neho k porušeniu zásady zákazu reformatio in peius nemohlo dôjsť, pretože nie je možné „vážiť“ dva kvalitatívne rôzne druhy trestov, pretože ich porovnávanie je vylúčené,

- v súdnom spise sa nenachádzajú listinné dôkazy (overené fotokópie daňových priznaní k dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie apríl až september 1996), ktoré boli relevantnými dôkazmi pre dané trestné konanie,

- konanie v predmetnej veci trvalo neprimerane dlho približne 12 rokov, a preto bolo v tomto prípade uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody podľa neho neprípustné,

- súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci sa s jeho námietkami predloženými v konaní nevysporiadali ústavne konformným spôsobom, a tým podľa neho porušili jeho právo na spravodlivý súdny proces.

Zo spisového materiálu v predmetnej veci je zrejmé, že krajský súd rozsudkom z 27. júna 2007 uznal sťažovateľa vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu a odsúdil ho podľa § 250 ods. 4 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov, na výkon trestu ho zaradil do prvej nápravno výchovnej skupiny, uložil mu trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na dobu 6 rokov, zrušil výrok o treste rozsudku okresného súdu sp. zn. 5 T 104/04 z 11. apríla 2005 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 23/07 z 15. mája 2007 vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu, a zároveň zrušil všetky rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, a zaviazal sťažovateľa nahradiť daňovému úradu škodu v sume 8 740 000 Sk.

Najvyšší súd rozsudkom z 30. októbra 2008 rozhodol o odvolaní sťažovateľa tak, že zrušil rozsudok krajského súdu z 27. júna 2007 a uznal ho vinným zo spáchania pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 sčasti dokonaného a sčasti v štádiu pokusu a odsúdil ho na súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov, na výkon trestu ho zaradil do prvej nápravno výchovnej skupiny, uložil mu peňažný trest vo výmere 1 000 000 Sk, v prípade, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, najvyšší súd stanovil sťažovateľovi náhradný trest odňatia slobody vo výmere 1 roka, uložil mu trest zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na dobu 6 rokov, zrušil výrok o treste uloženom mu rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 T 104/04 z 11. apríla 2005 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 23/07 z 15. mája 2007, ako aj výrok o spôsobe jeho výkonu a súčasne zrušil všetky rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom

na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, a zaviazal ho uhradiť daňovému úradu škodu v sume 8 740 000 Sk.

Ústavný súd preskúmal obsah uznesenia z 12. februára 2015, v ktorom najvyšší súd vo vzťahu k námietke porušenia zásady zákazu reformatio in peius v podstatnom uviedol:

«Z dôvodu zrušenia uznesenia najvyššieho súdu z 28. júna 2013, sp. zn. 2 TdoV 9/2012, sa dovolací súd opätovne zaoberal všetkými podstatnými námietkami dovolateľa, ktoré by boli spôsobilé privodiť zrušenie napadnutého rozhodnutia, ako aj predchádzajúceho rozhodnutia súdu prvého stupňa. Vychádzal z premisy, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je v rámci trestného konania spôsobilé privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Zohľadnil pri tom aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej ako „ESLP“), podľa ktorej je súčasťou práva na spravodlivý proces aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. ...

Ako dovolací dôvod obvinený uplatnil tiež § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. V tomto smere namietal obvinený nedostatočné zistenie skutkového stavu, nepreukázanie subjektívnej a objektívnej stránky trestného činu, neexistenciu škody, ako aj rozpor skutkovej vety s vykonaným dokazovaním.

V súvislosti s nepreukázaním úmyslu spáchať trestný čin dovolací súd poukazuje na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Podstata správnej právnej kvalifikácie spočíva v tom, že skutok ustálený súdmi nižšieho stupňa je subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad, nesprávna subsumpcia, odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Vychádzajúc z prezumpcie správnosti a úplnosti skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdom druhého stupňa uvedený skutok napĺňa všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa § 250

ods. 1, ods. 5 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006, sčasti dokonaného, sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006. Obvinený spôsobil škodu veľkého rozsahu v zmysle kritérií uvedených v § 89 ods. 13 Tr. zák.

Dovolací súd sa zaoberal aj námietkami dovolateľa vo vzťahu k peňažnému trestu a zásade zákazu reformatio in peius. Odvolací súd (na podklade odvolania obvineného) uložil, na rozdiel od súdu prvého stupňa obvinenému tiež peňažný trest vo výške 1.000.000 Sk spolu s náhradným trestom odňatia slobody vo výmere 1 rok, pretože sa trestnou činnosťou snažil získať neoprávnený majetkový prospech a znížil mu trest odňatia slobody z 8 na 5 rokov. V prípade nariadenia výkonu i náhradného trestu odňatia slobody by jeho výmera bola nižšia než tá, ktorú uložil súd prvého stupňa. Uloženie aj peňažného trestu za súčasného podstatného zníženia trestu odňatia slobody znamená zmiernenie postihu dovolateľa. Porovnanie reálnej miery postihu obvineného jednoznačne ukazuje, že trest uložený odvolacím súdom je miernejší ako ten, ktorý uložil krajský súd. Dovolací súd pri tom zohľadnil aj tú skutočnosť, že krajský súd uznesením z 23. septembra 2011, sp. zn. 4T 2/05, podľa § 432 ods. 1 Tr. por. rozhodol o upustení od výkonu peňažného trestu. Neobstojí ani tvrdenie dovolateľa o porušení zásady reformatio in peius odvolacím súdom, ktorý uznaním obvineného za vinného z pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. sčasti dokonaného, sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Tr. zák. odstránil pochybenie krajského súdu, ktorý síce v právnej vete napadnutého rozsudku ustálil, že obvinený svojim konaním spôsobil škodu veľkého rozsahu, ale použil nesprávne ustanovenie Trestného zákona (§ 250 ods. 1, 4 Tr. zák.). Na podklade vyjadreného nie je možné ani v tomto smere konštatovať naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/, ani porušenie zákazu reformatio in peius.

Za nedôvodnú je možné označiť aj námietku obvineného v časti III. písm. S/ dovolania. V trestnej veci obvineného boli splnené podmienky na uloženie súhrnného trestu v zmysle § 35 Tr. zák. Nič na veci nemení ani fakt, že vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I, sp. zn. 5T 104/05, došlo k postupu podľa § 131 Tr. por. Po právoplatnosti uznesenia o oprave sa oprava vykonala ako na vyhotovení rozsudku, tak i v odpisoch, ktoré sa od osôb, ktorým boli doručené, vyžiadali na ten účel späť.

Dovolací súd v danej veci nezistil prítomnosť podmienok dovolania obvineného [REDAKOVANÉ], preto ho na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c/ Tr. por. musel odmietnuť.»

Z obsahu rozhodnutí súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci je zrejmé, že v súlade s § 564 ods. 4 Trestného zákona tieto v predmetnom konaní postupovali podľa Trestného zákona účinného do 1. januára 2006. Sťažovateľ bol v odvolacom konaní iniciovanom výlučne ním rozsudkom najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 uznaný vinným z trestného činu s prísnejšou trestnou sadzbou a uvedeným rozsudkom bol zmenený podľa neho v jeho neprospech aj trest uložený mu rozsudkom krajského súdu z 27. júna 2007 tak, že celková výmera trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený, bola znížená z 8 na 5 rokov, a navyše mu bol uložený peňažný trest 1 000 000 Sk, pričom pre prípad úmyselného zmarenia tohto peňažného trestu mu bol uložený náhradný trest odňatia slobody v trvaní 1 roka.

Z obsahu uznesenia z 12. februára 2015 vyplýva, že podľa názoru najvyššieho súdu sa postavenie sťažovateľa po vydaní rozsudku najvyššieho súdu z 30. októbra 2008 nezhoršilo, resp. uvedený rozsudok podľa neho vo vzťahu k sťažovateľovi nemal žiadne nepriaznivé dôsledky, pretože trest uložený mu najvyšším súdom ako súdom odvolacím považoval za miernejší ako ten, ktorý mu bol uložený krajským súdom v rozsudku z 27. júna 2007.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už uviedol (napr. uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 392/2010 z 19. októbra 2010, nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 110/2012 z 3. októbra 2012, uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 163/2012 z 25. októbra 2011), že sa stotožňuje aj s judikatúrou Ústavného súdu Českej republiky (napr. I. ÚS 670/2005) a všeobecných súdov pôsobiacich v Českej republike v trestných veciach, z ktorej vyplýva, že „Za zmenu rozhodnutia v neprospech obvineného možno považovať akúkoľvek zmenu a v ktoromkoľvek výroku, pokiaľ zhoršuje postavenie obvineného a priamo sa ho dotýka...“ (pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu

Českej republiky sp. zn. 5 Tz 57/98 z 1. júla 1998, uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 6 Tdo 1088/2002 z 15. januára 2003, uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 6 Tdo 535/2008 z 22. mája 2008), alebo hovorí o tom, že „*zákaz reformatio in peius*“... tiež znamená, že „*sudcovi (súdu), ktorý prejednáva odvolanie, nie je dovolené zmeniť rozhodnutie prvostupňového súdu k horšiemu, inak by sa totiž právo na podanie opravného prostriedku stalo do značnej miery formálnym, kedy síce určité osoby by mali právo podávať opravné prostriedky, ale z obavy, že toto právo by sa mohlo obrátiť proti nim, by ho radšej nevykonávali*“, ktorá (judikatúra) je v súlade s právnou teóriou (porov. Šámal, P.: K úpravě trestního procesu v letech normalizace alebo Vývoj práva v Československu v letech 1945– 1989, Praha : Karolinum, 2004. s. 328).

Návrat k dôslednému uplatňovaniu zákazu reformatio in peius je potrebné chápať ako súčasť procesu návratu k zásadám právneho štátu.

Zákaz reformatio in peius je preto potrebné chápať nielen z pohľadu následkov trestnoprávnej zodpovednosti, ale je ju potrebné interpretovať podstatne širšie, za zmenu k horšiemu v neprospech obvineného je potom potrebné považovať akúkoľvek zmenu a v ktoromkoľvek výroku, pokiaľ zhoršuje postavenie obvineného a priamo sa ho dotýka, bez ohľadu na to, o ktorej otázke z tých, o ktorých sa v trestnom konaní rozhoduje, bolo v danom prípade rozhodované (in. Právní rozhledy/C. H. BECK, č... 10/1998 nebo 22/1999 ZbRt). K extenzívnej aplikácii zákazu reformatio in peius vedie i zřejmý fakt, že posledným arbitrom toho, čo je či nie je na jeho prospech, by mal byť zásadne obvinený, nie súd, ktorý je nepochybne pri úvahe, či nejaká zmena obvinenému prospieva či vôbec nie, vedený i vlastnými hodnotovými predstavami.

Z uvedeného vyplýva, že zákaz reformatio in peius sa vzťahuje, resp. neobmedzuje len na výrok o treste, ale na akúkoľvek zmenu rozhodnutia, ktorou by sa zhoršovalo postavenie obžalovaného.

Uvedené právne závery sa odzrkadľujú aj v praxi slovenských všeobecných súdov, ktoré vo svojej judikatúre pravidelne v súvislosti s uplatňovaním zásady *reformatio in peius* konštatujú vo vzťahu k rozsahu uplatňovania tejto zásady, že zmena k horšiemu môže nastať v skutkových zisteniach, použitej právnej kvalifikácii, druhu a výmere trestu, vo výroku o ochrannom opatrení, ako aj vo výroku o náhrade škody, pričom takto široko koncipovaný zákaz zmeny k horšiemu platí aj pre konanie o odvolaní (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo V 19/2011 z 24. marca 2011 aj iné uvedené judikáty).

V danom prípade sťažovateľ namietal porušenie zásady *reformatio in peius* okrem iného aj v súvislosti so zmenou právnej kvalifikácie skutku najvyšším súdom v jeho rozsudku z 30. októbra 2008, ktorým bol uznaný vinným zo spáchania trestného činu s prísnejšou trestnou sadzbou než v rozsudku krajského súdu z 27. júna 2007.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na viaceré rozhodnutia všeobecných súdov, v rámci ktorých tieto sudy v konaní o opravnom či mimoriadnom opravnom prostriedku napriek existencii dôvodov na zmenu právnej kvalifikácie skutku uvedenej v nimi preskúmanom rozhodnutí túto právnu kvalifikáciu skutku nezmenili práve v dôsledku dôsledného uplatňovania zásady zákazu *reformatio in peius* (napr. rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 To 19/2014 z 1. apríla 2014, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 10/2012 z 27. júla 2011, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 50/2012 z 25. septembra 2012, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 9/2012 z 25. apríla 2013, pozri tiež stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 102/2010 prijaté 6. decembra 2010 a pod).

Z uvedeného je zrejmé, že rovnako ako ústavný súd aj všeobecné sudy vo svojej judikatúre aplikujúc zásadu zákazu *reformatio in peius* dospeli k záveru, že procesná vada spočívajúca v tom, že v rámci konania o odvolaní, ktoré bolo iniciované len obžalovaným, druhostupňový súd posúdi skutok ako trestný čin s prísnejšou trestnou sadzbou, napĺňa dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pretože je v rozpore so zásadou zákazu *reformatio in peius*.

Z hľadiska kautel spravodlivého procesu je neprípustný postup, ktorý zákaz reformatio in peius paušálne potlačí v prospech zásady objektívnej pravdy. Vzhľadom na uvedené z ústavnoprávneho pohľadu uznesenie najvyššieho súdu z 12. februára 2015, ktoré preferuje zásadu objektívnej pravdy pred zásadou zákazu reformatio in peius, neobstojí a je založené na ústavne nekonformnom výklade relevantnej právnej úpravy (§ 259 ods. 3 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006).

Keďže v prípade sťažovateľa požiadavka minimálnych garancií procesnej povahy (jednou z nich je zákaz reformatio in peius) ustanovených v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nebola dodržaná, postup najvyššieho súdu mal za následok popri porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (m. m. PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011) nepovažoval za vhodné ani účelné zaoberať sa osobitne preskúmaním porušenia označených práv rozsudkom najvyššieho súdu z 30. októbra 2008, ako ani ďalšími sťažovateľom namietanými skutočnosťami týkajúcimi sa porušenia zásady reformatio in peius v súvislosti s uložením prísnejšieho trestu, nezohľadnením vplyvu neprimeranej dĺžky trestného konania v tejto veci pri uložení trestu, námietkou premlčania trestného stíhania, absenciou výsluchu obvineného či absenciou listinných dôkazov v spise spojenými aj s namietaným porušením základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy, keďže námietka, na základe ktorej ústavný súd rozhodol (porušenie zákazu reformatio in peius), bola dostačujúca na vyslovenie porušenia označených práv a na zrušenie uznesenia najvyššieho súdu z 12. februára 2015. Úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom je predovšetkým chrániť občana pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Ústavný súd poukazuje aj na to, že práve z dôvodu zrušenia uznesenia najvyššieho súdu z 12. februára 2015 a vrátenia veci na ďalšie konanie má najvyšší súd nielen možnosť, ale aj povinnosť v rozumne dostatočnej miere vysporiadať sa

opätovne aj s týmito námietkami sťažovateľa a následne o nich rozhodnúť v rámci dovolacieho konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu z 12. februára 2015. Na základe konštatovania porušenia ústavnosti v danej veci v dôsledku vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu z 12. februára 2015 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na nové konanie.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v celkovej sume 711,46 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu v súlade s ich vyčíslením jeho právnym zástupcom za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku najvyššieho súdu) v sume 444,66 € vrátane režijného paušálu (3 x 139,83 € + 3 x 8,39 €) a vo zvyšnej časti jeho návrhu nevyhovel. Právny zástupca si uplatňoval aj nárok na zvýšenie sumy o 20 %, keďže je platiteľom DPH, avšak ústavnému súdu nepredložil osvedčenie o registrácii DPH.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2015